

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
11 Novembre st. v.
23 Novembre st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 46.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Plâns și ris.

M-am plâns, creștând că plânsul durerea potolește.
Zadarnic! căci prin lacrimi mai mult ea se mărește.
Plângând, durerea crește, ca 'n timp de ploie ceta.

Copil, în dorii veteji am plâns ca dimineța,
În urmă, om, durerea-mi crescând, vearsai șiroie
De lacrimi, ca și norii cei încărați de ploie.
Dar plânsul cum nu-i rouă ce vieță dă la floi,
Nici ploie ce fecundă a câmpului comori,
Ci flacări ce consumă pe om, mi-a ars cumplit
Și inima și fața ce crud s'au vestețit.

Sătul de plâns, de-acuma 'nainte deci voi ride,
Dar nu ca florea tristă când soroare-i suride,
Căci risul, dupătata plâns îndelung venind,
Nu poate 'nflori fruntea vre unui suferind;
Ci ca un geniu sumbru voi ride 'n nepăsare
C'un ris mult mai amar ca lacrimile-amare
Pe cari din lăgan încă pân' astăzi le-am versat
C'nd, prin durere, plânsul în ris mi s'a schimbat.

Așă! de-acum 'nainte voi ride cu-acel ris
Amar, părând că ese dintr'un mormânt deschis,
De ori și ce, cât zile voi mai avé în lume,
Chiar de-ar svêrlî asupra-mi de ură-ale lor spume
Toți cei pe care risu-mi îi va lovî mereu
Ca glasul conștiinței un suflet de pigmeu.

Voi ride! și vre-odată de va mai fi să plâng,
De voi mai avé lacrimi pe genă-mi să le strâng,
Voi plânge pe aceia ce nenorocul lor
I-asvêrlă înr'o lume de lacrimi și de dor:
Voi plânge pe copilul abia născut d'o di,
Gândind la ce l'așteptă, la tot ce va întâlni
Pe calea cea spinosă ce-l duce pe pământ,
Făr' s'aibă vre-o menire, din lăgan la mormânt.

Iuliu I. Roșca.

Ana-Dómna.

(Soția lui Alesandru cel Bun.)

— Dramă în cinci acte. —

(Urmare.)

Actul IV.

O chilie mică din mănăstirea Bistrița. O mesă cu câteva scaune
la dreapta. Un pat cu perdele la stânga în fund. O mescuță cu
iconostas la stânga în față, cu cele ce trebuie pentru scris.

SCENA I.

Maica Evdochia, Hatmanul și Voevodul, șed la masa din
dreapta și prândesc.

Maica. N'aveți grijă, copiii mei! Atot-țitorul pă-
zesece totă suflarea. O să ve spun o poveste pe care
am auzit-o și eu dela bătrâna bunică mea, când eră în
cele din urmă zile și nu mai putea să se ridice din
patul ei. Eu o plângeam, și ea cu un glas slab căută
să me mângăie și-mi dicea: Nu te teme, copilule, c'ai
să remâi singură în lume! Decă maică-ta a murit, și
tatăl teu te-a părăsit, decă eu mâni-poimâni imi voi
da sufletul înderept celui care mi l'a pus în trup, îți
mai remâne un sprigin mai puternic, un ingrigitor mai
milos, care este bunul Dumnezeu. Ci că eră odată să
mora o mamă ce avea șese copilași, mărunți ca niște
floricele. Ângerul pe care îl trimise cel de sus ca să
iee sufletul mamei, vedând că nu li remâne nimic cu
ce să trăiescă decă mama lor va muri, se indiuoșă tare,
și se sui înderept în ceruri, fără sufletul sormaniei fe-
mei. Dumnezeu îl întrebă, că pentru ce n'a adus sufle-
tul, și ângerul i-a respuns pricina indiuoșării lui. Atunci
Atot-țitorul, mergând lângă un riu și scoțând o pētră
mare, o dete ângerului să o strice. Ângerul o despica
în doue, și din mijlocul ei vedu svêrcolindu-se un mare
verme. „Veți! îi dise atunci Domnul, cine și cum in-
grigese cineva de acest verme în mijlocul astei pie-
tre? . . .” Și precum ângerul nu respunse nimic, grăi
Dumnezeu erăși: „Precum acest verme trăiesce în mij-
locul pietrii, sub ingrigirea mea numa, așa și copiii va-
danei sărace vor trăi, vor crește, și vor ajunge mai
vrednici de mărire și mai buni de cinste, decăt copiii
bogatului, crescuți în puf și hrăniți cu fructele cele mai
bune!” Acestea mi le spunea bunică, și eu de atunci
nici odată nu am încetat de a nădăjdui în spriginul lui
Dumnezeu; și etă-me acum așa de bătrână, după cum
me vedeți. Și am trecut prin multe furtuni . . . Dar nu
m'am acufundat.

Hatmanul. Gândul nostru, prē cinstită maică, nici

odată nu s'a abătut dela credința și nădejdea în Ddeu ; și pentru aceea am venit să așteptăm aice, ca prin minune cerescă să ne putem căpeta locul nostru și cinstea noastră.

Maica. Cât mai curând ! cât mai curând !

Hatmanul. Dec'am fi cel puțin incredințați, că nimeni nu va pute să ne tulbure în mijlocul acestui sfânt locaș !

Maica. Mănăstirea Bistrița a fost ferită în toate vremele nu numai de iscodele și slujbașii Domniei, dar chiar și de ale dușmanilor țării. Și-apoi cine poate bănuî, că voi sunteți aici ? !

Hatmanul. Veți, maică, nu totdeauna straele pot ascunde pe om ; fața nu ș-o poate schimba cum își schimbă infătoșarea trupului și de și am îmbrăcat asta rasă călugărească, care de altminterlea se prinde bine la vrăsta și la părul meu, și de și Voevodul poartă un cămeșoiu gros și un suman în spate, care îl asemănă cu un plăeș, totuși me tem mult ca cineva să nu deie de urma noastră, și ajungând aici . . .

SCENA II.

Intră *Călugărul Nicodim.*

Călugărul. Maică Evdochie, ie sama, că la porța mănăstirii bat niște ómeni domnesci. O căruță mare și bogată cu șese cai s'a oprit mai dinioara aici ; și precum pot să am bănueli pentru . . . (arată pe bărbați,) ar face bine să se ascundă cât mai curând.

Voevodul. Se vede că suntem și aice urmăriți !

Călugărul. Dar nu ve ingrigiți, că nu ve vor pute găsi. Treceți prin ușa asta din fund, și suiți-ve repede în clopotniță ; acolo veți pute sta fără nici o frică.

Hatmanul. Nu scii însă, cine să fie ?

Călugărul. Nu, dar suiți-ve, că eu me grăbesc ca să deschid. Veți, altă nu pot să fac împotriva ómonilor domne-ci. (Esc.)

SCENA III.

Maica, Hatmanul, Voevodul.

Maica. Haide, feților, intrați mai repede, să nu ve zărăscă cineva !

Hatmanul. Maică, te rog, îndată ce-i vedé cine-s, să vii la noi să ne dai de scire.

Maica. Bine, bine, dar intrați odată !

Voevodul. Rogă-te maică lui Ddeu, pentru noi, căci îți mai jur încă odată, că nici unul nu suntem vinovați.

Maica. Asta se poate vedé în fața și în vorba vostreă, feții mei. Dumnețeu să ve păzescă !

Voevodul. Îți sărutăm drepta, maică ! (Hatmanul și Voevodul es în drepta.)

SCENA IV.

Intră *Un Surugiú.*

Surugiú. Sărut mânilé, sfântă măicuță ! Am sosit aice și ne trebuie o chilie de ședut . . . Adeca nu pentru mine, ci . . . pentru o curtencă mare . . . care nu pot să spun la nime că-i Măria Sa Ana-Dómna, care a fost despărțită de Vodă . . .

Maica. Maică Precistă !

Surugiú. Așă ; Măria Sa Ana-Dómna, cea bună, și cea îndurătoare pentru sërmani, s'o despărțit de Măria Sa Vodă, și acum a trimes'o aici ca să se călugărească . . . ce păcat ! . . . E tineră încă și în toate mințile ! . . .

Maica. Ce spui tu omule ? Alesandru Vodă cel bun, să se despărtescă de Ana-Dómna ? !

Surugiú. Așă-i ; dar e vorba că a sosit chiar acú

în mănăstire și starița m'a trimes să întreb pe la călugărițe, că unde vor avé loc mai de ajuns, și precum ușa ta, maică, a fost cea dintei în care am intrat . . . Chilia nu-i rea . . . Și-apoi ai o grădinuță din față . . . Me duc să chem pe Dómna și cu cămărășița ei.

Maica. Dar stai, fiule ! Eu nu am loc de ajuns. N'am lucruri bune.

Surugiú. Lasă că-i bine. Nu cred ca celelalte măicuțe să aibă ceva mai bun.

Maica. Insé . . . veți că, eu nu pot s'o primesc, n'am cum . . .

Surugiú. Ei măicuțiță, că dór Dómna nu-i de cele care să nu incapă pe unde intră . . . Me duc să-i spun ; gătesce ceva de pus la inimă, că a fi ajuns-o sfântul sóre . . . Ții ! uite ce vorbaret și limbut măi sânt ! Imi potoncise să nu spun că-i Dómna . . . Pre-gătesce, măicuțiță ! (Esc.)

SCENA V.

Maica.

Pré curată feciöră, ce-o să me fac ? Hatmanul și Voevodul șed la mine. Unde or să se ducă ei . . . Decă Dómna ar află, și pote că ei chiar, după cum se vorbește, vor fi pricinuit nenorocirea Dómnei . . . Și-atunci când i-a găsi aici . . .

SCENA VI.

Intră *Dómna-Ana*, susținută de *Cămărășița* și *Călugărul Nicodim.*

Călugărul. Ecă-te, pré innălțată Dómna, asta e chilia cea mai mare și mai bună din totă mănăstirea. (Esc.)

Dómna. (Picând de oboselă, și durere pe un scaun.) Zamfiro, dá-mi o lecă de apă !

Maica. (Aduce degrabă un vas cu apă și ingenunchie.) Pré innălțată Dómna, primesce !

Dómna. (Bé apa.) Scólă-te, maică, și nu-mi mai dice ,pré innălțată Dómna'. Eu nu mai sânt Dómna . . . Sânt o păcătósă suflare femeiescă ! (Plângend.) Păcătósă, nenorocită, și mai injosită de cât totul din lume. Din ceea ce eram eri, astăzi nu mai ved în giurumi decât colbul spulberat în vânt . . . Din toate comorile ce aveam, astăzi, acuma, nu mai am nimic, dar nimic ! . . . Afară de niște lacrimi cari es în șiroie din inima-mi, și niște sughituri cari me înadușă în gât . . .

Maica. Pote că Măria ta ești ostenită de drum . . . decă vrei să te lași pe patul ista . . . sărac . . . dar neavând altul.

Dómna. Oh, așă ! lăsați-me să închid ochii câte-va clipe . . . să amijese, căci capul mi-i greu de tot . . . și nu mai sciu nici unde sânt, nici ce dic . . . (Se duce la pat spriginită de femei.) Lăsați-me așă ; voiú să amijese numai . . . tăceți numai când voiú dormi . . . lăsați-me ! (Călugărița dá perdelcele în jos dela pat și se retrage cu cămărășița la drepta lângă mäsă.)

Cămărășița. (Vorbind incet.) Sfântă maică, nu scii câtă durere a cuprins sufletul pré iubitei noastre Dómne, și ce inimă bună și curată are ea !

Maica. Vestea bunătății Anei-Dómne a străbătut prin toate ungherile țării și tot norodul dela mic la mare o binecuvinteză. Toți drumeții ce s'au abătut pe la acest sfânt locaș, povestiau că aflându-se în capitala țării, la Suceva, mult bine și multă îndurare au vedut făcându-se de cătră Dómna noastră. Chiar acestei mănăstiri a dăruit anul trecut multe lucruri sfinte și scumpe, și chiar și bani ne-a trimes pentru trebuințele cele dîlnice ale cător-va călugări e sërmane

Cămărășița. Și veți până unde ajunge pizma și

rivna omenescă! Asta bunătate și asta curățenie de inimă nu a putut s'o scape de pira unor nelegiuți! Și pentru câteva vorbe mișelesc ale unui om fără de duh, fără de rușine și fără de Dumnezeu macar, Ana-Domna a fost dată judecării tuturor preoților, și boerilor, și breșlașilor din capitală, și a trebuit să sufere cu rușine a sta înaintea lor și a încercă să se desvinovătescă de aceea ce nu eră vinovată. Și-apoi aști judecători au hotărât despărțenia, și Alesandru Vodă, cel laudat și slăvit de tot norodul moldovenesc, i-a ascultat, și a întărit hotărârea lor.

Maica. Ce întemplantare, Dómne sfinte! Noi credeam că în Curțile Domnesci nici odată nu s'ar pute auzi macar, vorbindu-se de așa lucruri . . .

Cămărășița. În curțile Domnesci se petrec lucruri mai uricioase decât în bordeiele țărănești. Unde crezi că nu pôte să resbată decât fericirea și nevinovăția, acolo găsești infundată cea mai uricioasă mișelie!

SCENA VII.

Intră *Hatmanul* incet prin drépta.

Maica. (Vedéndu-l.) Oh Dómne! fugi!

Cămărășița. Hatmanul Coman!

Hatmanul. Nu ve spărieți! N'ai grijă, maică; Dómnei pot să me arét, căci numai ei îi dătoresc vieța și scăparea mea cu prețul vieții sale. Étă-te și tu, bună cămărășița, care ai însoțit pe stăpâna-ți până la temniță unde nu mai așteptam să vedé ziua de mâni. Așa-i; Logofétul în loc să me trimetă peste hotare, m'ar fi trimes mai repede pe lumea cealaltă! Dar Dómna, unde-i?

Cămărășița. Mai incet vorbesce! Dómna se odihnesce colo în pat. E bolnavă, și ostenită.

Hatmanul. Dar spune, cămărășițe, ce s'a întemplantat de când lipsim noi? Noi suntem aici, eu și cu Voevodul. Dar Dómna pentru ce sosese aici? Din ce pricină?

Cămărășița. Dar n'ai auzit cele ce s'au întemplantat de când ați fugit?

Hatmanul. Ce s'au întemplantat, Zamfiro? spune mai iute!

Cămărășița. Nu scii cumcă Măria Sa Ana-Dómna a fost invinováțită . . .

Hatmanul. Pentru ce?

Cămărășița. Nu îndrăznesc să mai gândesc macar. Dar află că judecătorii țării, adunându-se alaltă eri la Curtea Domnescă, fiind chemați de Vodă, au hotărât cu toții ca . . . Ana-Dómna să fie despărțită de Vodă, pentru totdeauna și să fie trimesă într'astă mănăstire spre a se căi de vina ei.

Hatmanul. De care vină?

Cămărășița. Să nu crezi că va fi făcut în vieța ei întregă vr'o vină, cât de mică. Dar numai batjocura acelu pe care îl scii și cunosci de mult cât réu voiesce și lui Vodă, și Dómnei, a putut să o inegrască în ochii lumii, și să intunece mintea lui Alesandru Vodă cel bun.

Hatmanul. Și sub ce cuvânt de invinováțire?

Dómna. (Tredéindu-se și ridicând o perdea a patului.) Par că aud un glas cunoscut. Un călugăr?

Cămărășița. Nu, Măria ta, îi . . .

Hatmanul. (Apropiându-se de pat și plecând genunchii.) Sânt eu, hatmanul.

Dómna. Hatmanul! Tu te afli aici? Dar fratele meu, Svidrigelo?!

Hatmanul. Și Voevodul e în apropiere.

Dómna. Trăiesce? e sănétos?!

Hatmanul. Îi tefăr și bine, dar numai inima îi mâhnită de cele petrecute . . .

Dómna. Oh Hatmane! Și sufletul meu amar e chinuit! Și vedéndu-te pe tine în ochii mei, nu scii bine încă decă te vedé aievea séu că mi se năzare numai! Cât am suferit! Dar și tu, de ce te-ai îmbrăcat în astă rasă, și sémeni mult cu un călugăr?

Hatmanul. În asta mănăstire, cu tótă cinstea și închinarea ce au pentru mine, nu m'ar fi putut adăposti cu straiul meu cel ostășesc, și aș fi picat pôte în mâinile unor iscode ce și în ópte bat câmpii și hăituesc pădurile și locășurile tuturorora. Voevodul e mai réu îmbrăcat decât mine. Sémenă leit cu un plăeș și lumea-l crede de muncitor în grădina mănăstirii acesteia.

Dómna. Decă-i aici, nu întârdiă și m-! trimete cât mai grabnic . . . voiu să-l vedé . . . unde-i?

Hatmanul. Când am auzit că vine cineva străin în mănăstire, noi ne-am suit să ne ascundem în clopotnița dela Pörtă. Apoi, eu m'am scoborit incet ca să aflu cine-i? și când am aflat, nu m'am putut oprí de a nu intră aici ca să vedé ce s'a întemplantat.

Dómna. Oh! multă bucurie simt vedéndu-te și auzínd că ve aflați bine; căci destul de ingrigită eram pentru voi. Dar du-te și-l chiamă mai de grabă, du-te!

Hatmanul. Me duc într'un suflet! (Ese.)

SCENA VIII.

Dómna, Cămărășița, Maica.

Maica (incet cătră cămărășița.) Cât îi de slabă, sêrmana Domnă!

Cămărășița. Numai Dumnezeu din ceriuri va puté-o ajuta!

Dómna. Zamfiro, apropiă-te. Ce faci tu?

Cămărășița. Me odihnesc, Măria Ta.

Dómna. Bine faci. Tu trebuie să fii fórte osterită, ca și mine; uite, eu, nu mai pot să-mi întind brațele; nu mai pot ridică capul de pe pernă, ș-o ametélă simt că-mi intuneacă ochii. Am amorțit cu totul. Dormit-am cu mult, Zamfiro?

Cămărășița. Puțin Măria ta. Dar incetu! cu incetu! nădăjduesc că ostenéla îți va trece. Eu nu mai sânt obosită; chiar imi pare că-mi revine veselía de altădată . . .

Dómna. Hei! Tu poți fi veselă, draga mea! Tu nu ai pe suflet nici o grijă, nici o durere, nici o rușine. Nu tot așa e și cu mine. Când me gândesc că nu pot ridică ochii în sus fără a vedé sute de náluci rêngínd dinții lor spre mine, când nu pot gândi la nimic fără ca înaintea sufletului meu să vedé zугrăvindu-se mișelía . . .

Cămărășița. Liniscesce-te Măria ta!

Maica. Dumnezeu cel mare și ingrigitor te va ajuta. Măria ta!

Dómna. Așa. Numai el pôte să me mai ajute. Intr'ensul nădăjduesc. El nu me va ucide înainte de a-mi spléla fața înaintea celor ce me invinovátesc! Voi nu credeți pôte că eu sânt nevinovată?

Maica. Un trup și un suflet curat ca ai Măriei tale, nu-i în stare să facă réu nici cât negru sub unghie.

Dómna. Ajutați-me să me ridic. Colo, lângă mésză, voiu să șed și să scriu . . . să scriu o scrisóre, cea din urmă, lui Vodă; și decă nici asta nu îi va adevéri nevinováția mea . . . ajutați-me . . . (Femeile o ajuta și Dómna se scólă.) Cât sânt de slabă! (Se pune la mésză.) Dar . . . sânt ametítă . . . lăsați-me o clipélă singură, să pot resuflă . . . să pot . . . să pot plânge singură . . . în linisce! (Cămărășița și Maica es incet.)

SCENA IX.

Dómna.

Cea din urmă încercare! . . . Ah! cât e de crud a dice acest cuvânt! . . . Curgeți lacrimi așa cum nici în pruncie voi nu ați curs după laptele mamei . . . Mama mea . . . pôte ea singură acum să-mi vie în ajutor. Taina infundată în țera mormântului ei, când credeam că va pute să se nimicească cu desăvârșire odată cu sufletul meu . . . etă că trebuie să o descoper eu . . . pentru a scăpa viața a atâtor nevinovați! (Scôte un hrîov din sin.) Atâta-mi mai rămâne! . . . Să ve plătescă Ddeu cum va scîi el mai bine, vouă cari m'ati silit să pun sub ochii lumii o greșelă grea a mamei mele. O frate! frate așa, precum nimene n'a înțeles că te numiam, precum nici tu chiar nu visezi . . . tu-ți regăsesci o mamă ce ți-a dat viață, un tată mărit . . . tu-ți vei vedé dreptul, rangul, nascerea ta, pe când eu cad. (Deschide hrîsovel.) Acest hrîsov dovedesce nascerea lui Svidrigelo, pe când mama mea nu primise încă binecuvântarea căsătoriei . . . (Pune hrîsovel pe mész și începe a scrie suspinând.) Deie Ddeu gând mai bun bétrânului Alesandru, ca cel puțin taina acesta să nu aibă mai mulți martori. (Plânge și scrie.) Așa; va înțelege decă va voi . . . și decă mințile lui vor fi întregi!

SCENA X.

Intră *Voevodul* și *Hatmanul*.*Dómna.* (Vedénda-i.) Tu ești, Svidrigelo?!*Voevodul.* Ano! (Se îmbrătoșeză.)*Dómna.* Te mai vedé încă odată, dragă frate! Ești bine? ești vesel?!*Voevodul.* Vesel? soro . . . În așa vremi cine ôre pôte să mai fie vesel!? În aste trei zile din urmă am simțit în inima mea tot pojarul vieții!*Dómna.* Și eu nu mai puțin, Svidrigelo!*Voevodul.* Mi-a spus Hatmanul că durerea te-a zdrobit cu totul, iubita mea soră! că lacrimile și veghierea te-au doborât! Oh! decă sôrta noastră este atâta de schimbătoare, să nu ne mai facem inimă rea, să căutăm să trăim remășita zilelor noastre după voia întemplării!*Dómna.* Ar fi bine . . . dar, să trăim necinstiți, ca niște fugărîți de lume . . . asta nu se pôte.*Voevodul.* Pentru ce, soro, acesta necinste, asupra ta mai cu samă? Eu, nu dic, am făcut o greșelă, o vină mare, după cum o arată pravilele țerii, și imi voiu îndurá pedépsa. Dar tu Ano? nu înțeleg cum tu ești nenorocită? (*Dómna* vré să respundă, dar nu pôte.) Mi-a spus Hatmanul, că Alesandru Vodă te-a pedepsit să stai închisă în acesta mânăstire, că s'a despărțit chiar, cu legiuire, de tine! Cu atât mai bine! Vom pute trăi și fără vuetul și podôba curților și fără pofta de veselii nelune!*Dómna.* Asta nu se pôte. Tu trebuie să speli mai întei rușinea ce atêrnă asupra capului nostru, și apoi . . . întemple-se ce se va întemplá!*Voevodul.* Dar care rușine?!*Dómna.* Ascultă Alesandre: Eu nu te-am întrebat încă și tu nu mi-ai spus până acum din ce pricină ai ucis pe acel olac!*Voevodul.* Ano! Alta dată ar fi roșit și pământul pe care călcam și m'ar fi oprit de a-ți spune adevêrata pricină, cum la nimene nu aș fi spus-o. Acum, când vedé nenorocirea și durerea în fața amêndurora, cu tótă sfiêla ce-o simi, ți-oi spune: În diminêta aceea esii încet în cerdac ca să privesc frumôsele rađe ale sorelui ce tocmai rêsăria. Eram cu sufletul mai blând și mai vesel decăt în ori-ce clipă a vieții mele. După ce resullai puțin bôrea copacilor și mirosul adormitor

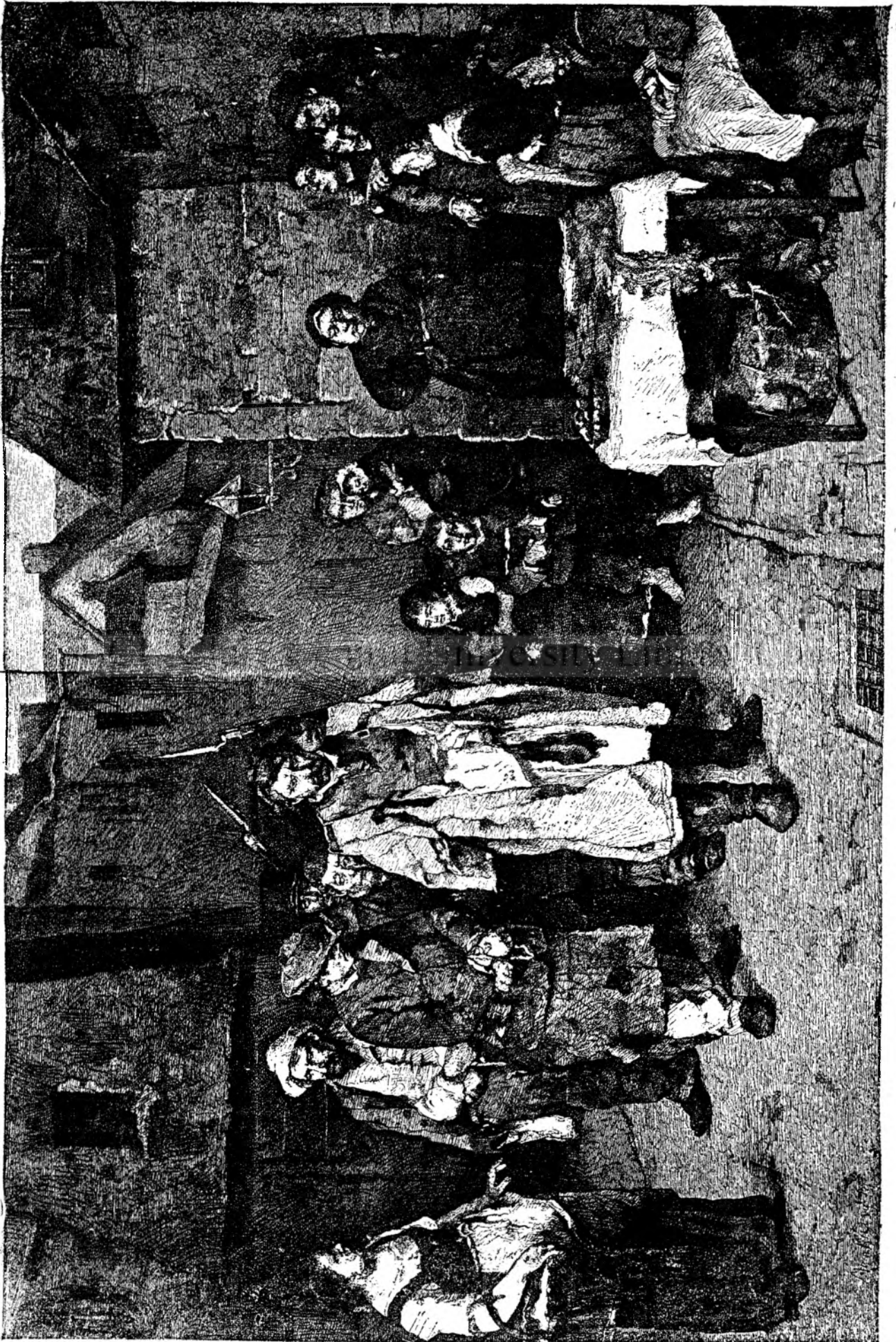
al florilor, voi să me întorn în camera mea. Dar aud la spatele mele niște vorbe tari . . . Aud numele de Ana! Ascult mai bine spre ușa din stânga . . . imi a-țințesc privirea prin ferestruica ușei, și vedé pe olacul Logofêtului Daniil vorbind cu cămărășita, niște cuvinte așa de murdare . . . ce să-ți spun! el arêtă un pumn plin de bani de aur, decă cămărășita va ajutá . . . pe Logofêtul să pêtuncă . . . nóptea viitoare, în camera Dómnei! Cămărășita scôse un țipet, isbi cu pumnii sei în față pe olac, îl împinse afară, și eu, care-mi țineam paloșal gata, îl infipsei în gâtlej!

Dómna. Âncă o faptă de-ale lui! Credeam eu bine că dela altul atâta nenorocire nu putea să vie!*Voevodul.* Va să dică el . . . ți-a mai pricinuit și alte rele?*Dómna.* Numai el pe tôte! El mi-a surpat tot ce aveam mai scump în mine . . . este călăul meu!*Voevodul.* Și ce-a mai făcut, soro, spune?*Dómna.* Să-ți spun și eu . . . ca unui om străin, ne mai roșind cum o soră roșesce în fața fratelui seu, să-ți spun adevêrul gol: Logofêtul Daniil a spus lui Vodă, că olacul impedecase o întêlnire a noastră, că tu, copil infiet al părinților mei, nu te tragi din acelaș sânge ca și mine, și că eu . . . o! nu mai pot spune . . .*Voevodul.* Ceea ce nu mai poți spune tu Ano, o priceip în totul. Viêta mea nu prețuesce mai mult de cât a unui puiu de găină! Tu scîi decă unul ca mine a putut vre-odată să aibă în gând o crimă așa de nepomenită, și voiu scîi să o dovedesc eu, să dovedesc minciuna și să dobor pe mincinos!*Dómna.* Nu cu grabă, nici furie vei reuși. Ascultă-me: Tu trebuie să te duci cât mai neintârziat la Suceva și să cauți să între deadreptul la Alesandru-Vodă. Când vei ajunge în fața lui, pică-i mai întei la genunchi și dă-i acea scrisóre ce e colo pe mesa împreună cu hrîsovel de lângă dênșă; și decă asta nu va fi o dovédă, cea mai puternică despre nevinovăția mea și a ta, și mișelia celorlalți, atunci, dragă Svidrigelo, dragă frate . . . poți să mori, supunêndu-te vouinței Celui-de-Sus!*Voevodul.* Nu te îngrigi, Ano, și nici te tulburá! Me pornesc chiar acuma, împreună cu Hatmanul, și vom face tot ce ne va fi cu putință, ca să fim desvinovățiți.*Dómna.* Plécă . . . și tu Hatmane nu-l lăsá singur . . . în primejdie . . . oh! . . .*Voevodul.* (Cade în genunchi și îi sărutá mâna. Hatmanul de asemenea.) Rămâi cu bine, soro! nădăjduesc că te voiu vedé erăși în curênd sănêtosă, mândră și voiôsă! (Se duce la mész și ie scrisorile.)*Hatmanul.* Să nu te îngrigesci Măria ta, de noi; peste puțin vom pute respláti bine ce ne-ai făcut, și pentru care singură ai suferit!*Dómna.* Mergeți sănêtoși! . . . Svidrigelo, cetesce pe drum hrîsovel . . . Mergeți cu Domnul! (*Voevodul* și *Hatmanul* ese. Ana îi urmêză până la ușe, apoi se întôrce abia susținêndu-se.)

SCENA XI.

A n a - D ó m n a .

Cred că el își va veni la cunoștința adevêrului! După ce va ceti hrîsovel, niște greșelă nu pôte să aibă . . . oh! cât is de slabă! Aș vré să mai merg puțin . . . Dar nu pot . . . (Cămărășita Alesandru . . . nu e așa rêu . . . cum l'a fă . . . va cunoșce greșela-i, me va iertá . . . m . . . cămărășita . . . voiu fi erăși pôte, femeia lui . . . dar nu fericită erăși . . . Voiu să fac o adunare . . . să dau vestiminte aurite tuturor bisericel . . . și m . . . ales mânăstirii

V a g a b u n q i i .

Bistrița . . . Dar . . . me dore în piept . . . mi-i rău
. . . Maică! Maică!

SCENA XII.

Intră *Maica Evdochia*.

Maica. Êtă-me-s Măria ta!

Dómna. Vină lângă mine . . . (*Maica se alăturază de*

pat.) Uită-te . . . eu am . . .

Maica. Oh! Dómne! Ce galbănă ești!

Dómna. Mi-i mai rău decât . . .

Maica (*In parte*). Vai! ochii îi sânt paingeniți!

Dómna. (*Fôrte slab*). Dă-mi mâna . . .

Maica. Ê rece mâna! tremură! Măria ta, privește-me, ascultă . . . oh Dómne! (*Se scólă repede și alêrgă la ușa din fund pe care o deschide în lături. Se aud câteva clopote incet. Strigă*.) Maică Stariță! Maică Stariță! vină încóce! veniți cu tótele! de grabă! (*Se întôrce și scóte dintr'un săltar o luminare de cêră, pe care o aprinde și înaintează infricoșată spre patul Dómnei*.) Măria ta! Măria ta! nu se mai mișcă! (*Îi apropie lumina de mâni*.)

SCENA XIII.

Intră *Starița* și *mai multe călugărițe*.

Starița. Ce este, maică Evdochie?

Maica. Incet! . . . Măria Sa Ana-Dómna . . .

Starița. Dómna?!

Maica. S'a sfirșit din viêtă!

(*Călugărițele tóte, cuprinse de gróză, ingenunchie lângă patul pe care zace Ana-Dómna*.)

Cortina cade.

Finele actului IV.

(*Va urmă*.)

N. A. Bogdan.

P e t r u C e r c e l . *

1574—1589.

Henric III, regele Franciei și Poloniei, în unire cu mamă-sa Caterina de Medici, voi să dea coróna Poloniei fratelui seu, duce d'Alençon până la suirea lui Henric III pe tronul Franciei, și, după acesta, duce d'Anjou. Partita francesă din Polonia îl cerea reginei-mume încă de când slaba sănătate și lipsa de copii ale lui Carol IX făceau posibilă chiemarea lui Henric din Polonia la tronul Franciei. Ducele d'Alençon scia ce va să dică nobilimea polonă și vieța sarmată, după scrisorile și poveștirile seniorilor francesi cari erau în Polonia séu veniau dintr'acolo. Drept aceea, îndată după mórtea fratelui seu, el declară reginei-mume și lui Philippe Hurault de Cheverny, omul de 'ncredere al lui Henric, că dênsul jură credință noului rege; că-l va ascultă în tóte; că-i va fi cel mai umilit supus, dar că nu va voi cu nici un preț să primescă coróna Poloniei. Ducele d'Alençon eră un tiner cu idei schimbătóre, nestatornic, necumpetat în dorințele sale: aci voiă să fie ales rege al Țêrilor-de-Jos, aci se gândia cu foc la mâna Elisabetei, regina Angliei. Nu avu nici pe una, nici pe alta, și se stinse tot atât de trist, tot atât de nefericit, în mijlocul rafinatei străluciri a curții de Valois, ca și fratele seu Carol IX.

Polonia fu deci părăsită. Politica francesă își re-

luă mersul regulat la Pórtă. Dela 1574 până la 1579 ambasadorii fură invitați a pregăti guvernul Sublimei Porți la reînnoirea capitulațiunilor.

Totuși, pe lângă aceste negociațiuni la cari, după câte se vede, Caterina și Henric nu țineau fôrte, ideiamumă a politicei valesiane, crearea 'n Rêsărit a unei puteri care să fie cu totul inchinată Franciei, nu eră uitată de loc. Din contră, dela 2 mai 1579 acesta ideie reintră în acțiune c'o putere și c'o intensitate care își găsesc puțini semeni în anelele diplomației francese.

Petru Cercel apare pe scenă, și munca ambasadorilor francesi din Viena, Polonia, Roma, Venetia și Constantinopoli incepe pentru a dură, când mai stăruițóre, când mai môle, noue ani și noue luni, în vederea întereselor Domnului român.

Vêdend că ducele d'Alençon nu voiesce cu nici un chip Polonia, și aușind desvoltându-li-se în admirabila limbă toscană planuri de cucerire și dominațiune viitóre, de cătră mintosul și invêtatul fiu al lui Pêtrașcu-Vodă, Caterina și Henric nu se indoiră un minut a da ajutorul lor Domnului românesc. Elocința lui Cercel avu o inriurire atât de puternică asupra spiritului reginei și fiului seu, încât cauza română fu îmbrățișată de Francia și diplomației sei cu mult mai multă căldură decât anterióra causă a lui Henric cu tronul Poloniei. Destoinica isbândă a lui Petru Cercel e o adevêrată minune. Necunoscut la curtea casei de Valois, neapêrat de nimeni, Cercel incepu cu ceea ce, de obicei, sfirșesce un pretendent: nu câștigă nici ministri, nici ómeni cu veță; robî pe regina-mumă și pe rege d'odată, fără dór și pôte. O! și câte nu trebuie să le fi spus în întrevederile probabile dela Blois și Chenonceaux! Din prima scrisóre a regelui cătră Amurat III, se vede că Cercel arêtase suveranilor sei protectori o Valachia feudală, în tocmai ca Francia și Spania secolului XVI. Familia lui eră ereditară pe tronul ~~Mantoni~~ Mantoni ca și aceea a casei de Valois pe tronul Franciei; nicăiri sistemul nobiliar al evului mieș nu eră practicat cu mai multă vigóre ca 'n Valachia; el urmase părintelui seu pe tronul principatului, domnise câtva timp, dar, pentru că eră tiner, tutorii îi răpiseră tronul. Cercel, după câte se vede, eră o victimă suverană a duhului de vrajbă și nesupunere al boerilor — întocmai cum în Francia luptele cu casele de Guise, de Condé, de Bourbon și de Rohan albisera pe Caterina și apropiasera puterea și domnia casei de Valois de prăpastia în care vor fi să cadă.

Acestea rees din scrisóaea regelui cătră Sultan. Henric sfirșesce cu niște rugăciuni atât de stăruițóre, în cât Amurat III, Vizirii și Caimacamii Porții se miră și se crucesc — decă s'ar puté dice — în fața acestei isbucniri de neașteptată iubire din partea celui mai slăvit domn dintre domni Gesuinilor* pentru un ghiaur dela Durăre.

Și 'ntr'adevêr, d. de Germigny incepe prin a respunde regelui că Vizirul nu e tocmai favorabil lui Petru Cercel. Principele domnitor plătesce mult de tot, dice Turcul, și, prin urmare, e greu de scos. Êr reginei-mume, pe lângă alte informațiuni, baronul de Germolles, adeca d. de Germigny, îi mai spune că Marevizir s'a mirat fôrte și l'a întreat de ce se interesă atât de mult regele Franciei, în niște afaceri cari nu-l privesc de fel. I-am respuns, dice ambasadorul, că Majestatea Sa se interesă de afacerile principelui Marei-Valachii, în virtutea dreptului ce au regii Franciei d'a ajută pe principii slabi și nefericiți.

Numai acest singur și platonice mobil cunoscea ambasadorul, numai pe aceștia părea a-l fi cunoscut și Charrière când se miră de ,numéroșele și nesăbuitele stăruințe cu cari împovără regele Franciei pe Sultan și pe vizir.

* Fragment din scrierea: „Ludovic XIV și Constantin Brancovén”, apărută de curênd la Bucuresci și anunțată deja de noi. Noi omitem notele. Prețul 7 lei.

Cuvântul de căpetenie nu era cunoscut decât de rege, de Caterina și de Cercel.

Căci, într'adevăr, nu e cu puțință să se presupună un moment că practica și profunda Florentina ar fi intrat în grea și cheltuitoare luptă la Constantinopol în favoarea lui Cercel, numai ca să se țină pe urmă că „regii Franciei ajută pe principii slabi și nefericiți”. — Această ipoteză cade îndată în fața celor ce se știu de Caterina și politica sa. Dacă Henric III ar fi fost singur pe tron; dacă el ar fi cărmuit în persoană politica din afară a Franciei, atunci s'ar fi putut dice, nu fără ore-care dreptate, că Cercel îl captivase cu elocința, învățătura, omenia-i blândă și rafinată, cu acea *science de ventreyent* de care vorbește Montaigne și care era atât de apretuită la curtea casei de Valois; că regele Franciei nu trăi decât prin principele român câteva luni de zile; că voința acestuia era voința lui Henric; că în fine Joyeuse, d'Epéron, Maugiron și St. Mégrin se închinărau câva cu respect înaintea lui Cercel, care fămececase pe rege cu vorba, cu rubinele, cu diamantele, cu povestirea minunelor din voluptuoasele seraiuri ale Răsăritului. Henric III era atât de bizar!

Așa ar fi, dacă, alături de rege, gata a năbuși ori-ce esplosiuni necegetate ale lui Henric, nu ar fi fost, totdeauna și fără preget, Caterina de Medici, în vârstă de 60 de ani și veghiând neadormită asupra onoarei și gloriei regale, în relațiunile sale cu celelalte puteri europene. Caterina nu se înflăcăra lesne, nu se înflăcărase câte odată. Și în tinerețea ca și în bătrânețea, chiar pe patu-i de moarte, ea recomandă tuturor și fiului seu prudența și erași prudentă. În viață, când iubiă pe cineva, îl iubiă, dice Pierre de l'Estoile, „à la Florentine, pour s'en servir”. De unde dar atâta iubire pentru Petru Cercel, dacă nu din vederea foloșelor ce ar fi câștigat cu dânsul, în răsăritul Europei, casa de Valois, suveranii Franciei?

Nu e oare cu puțință a crede că fiul lui Pătrașcu-Vodă arătase reginei și lui Henric III rezultatele nu tocmai departate ale ajutorului frances. Domn al Valachiei, având apărătorii la Constantinopol pe ambasadorii Franciei, netemându-se deci de nici un vrăjmaș la Pörtă, Cercel s'ar fi întărit bine pe „tronul ereditar al strămoșilor sei”. În urmă, ajutat de regii Franciei, el ar fi arătat Turcilor drepturile ce avea asupra Moldovei. Ștefan cel mare unise odinioară, pentru câteva săptămâni, amândouă principatele sub un singur sceptru. După acesta, nu cu greu, Domnul Valachiei și Moldovei, întemeiându-se pe pretențiunile și aspirațiile lui Rareș relative la Transilvania, ar fi cerut Turcilor său ar fi luat singur, cu armele în mână, domnia Ardealului. Era regatul frances din răsăritul Europei, regat mare și puternic care, așezat la spatele imperiului german, ar fi contribuit, în unire cu Franca din apus și cu Turcia din răsărit, la dărîmarea ingritoarei puteri a lui Carol Cîntul și moștenitorilor sei. Caterina, de și ocupată înăuntru cu profestanții d'o parte, cu trufașa partită a Guisilor de alta, credea că, cu timpul, regatul se va liniși și regele va pute să-și îndrepteze totă activitatea în afară. O binevenită ocaziune îi cădea ca din cer cu Petru Cercel. Cu cât intrigele lui Filip II se întăreau, cu atât alianța turco-francesă și crearea unor noi pricini de temere pentru imperiu se impuneau Caterinei. Cu o siguranță de nimic turburată, ca și cum linișcea ar fi domnit perfectă în toate părțile Franciei, Caterina conducea itele diplomației frances, așa încât Henric III, silît de multe ori, înăuntru regatului, a primi voința celor mai mici din seniorii sei, continuă a fi crezut la Constantinopol ca cel mai „slăvit împărat din nemul Nazareenilor”.

Convinși deci că Petru Cercel li este omul care ar pute să sevășească, în timpurile acelea, ideea francesă

în Orient, Caterina și Henric începură să mijlocască, să scrie, să stăruiescă pe lângă Sultan și toți marii demnitari ai Porții otomane. Regina-mumă scrisese Sultanei-Validé, faimoasa Nur-Banû, care, cu toate acestea, după spusele dlui de Germigny, apără pe văduva Marchone seu Merchone. Henric III, în discursul de recepțiune pronunțat la Paris înaintea lui Ali pașa, pe lângă altele, aduse aminte trimisului otoman și de făgăduințele ce Amurat III îi făcuse că va pune, adeca, pe tronul părinților lui, pe Petru, fiul lui Pătrașcu, domnul Marelui-Valachiei, bunul seu prieten și văr.

Nu intrăm în fondul acestei interesante cestiuni; să spunem însă că nu fu mijloc pe care diplomația francesă să nu-l fi întrebuintat pentru a face să reușească candidatura lui Petru Cercel. Afară de cele ce se pricepeau Gilles de Noailles abate de l'Isle, Juyé însărcinat d'afaceri pentru câva timp, d. de Germigny și la fine Berthier și noul ambasador d. de Lancosme, afară de știința Caterinei în conducerea afacerii, se mai adăugeau sfaturile și arătările lui Petru Cercel care, cu multă și adâncă pricepere, cunoscea Orientul, firea turcească și cele ce, atunci, puteau să i fie pe voie.

Odată pe tronul Valachiei, Caterina și Henric credeau că Petru va începe fără zăbavă realizarea ideilor ce li desfășurase la Blois și Chenonceaux. Principele român mai avea însă și altele de făcut. Grigile și temerile ce-i veniau despre Sambul nu-i lăsau timp îndejuns ca să se mai gândească la înfloritele improvișțiuni florentino-diplomatice din 1579 - 80. Indiferința și răceala lui supără foarte pe Caterina și pe Henric. Beniaminul diplomației frances devenia ingrat. Bruhart seu de Neufville, secretarii lui Henric III, însărcinați cu instrucțiunile diplomatice, scrieau dlui de Lancosme.

„Petre, principele Valachiei, căruia i s'a dat coroana multămită numai mijlocirii și autorității Majestății Sale și dlui de Germigny, nu s'a purtat cum se cade față cu câteva persoane foarte oneste și foarte onorabile”.

Aceste rânduri plecau din Paris când Petru Cercel era să fie resturnat de Mihnea. Acușățiunea de ingratitudine nu era tocmai dreptă. Chiar Mihnea și Turcii nu s'ar fi hotărît să-l restorne, Domnul Valachiei cunoscea foarte bine starea Franciei, neputința absolută în care se găsea regele, sfâșiările interne, pentru ca să dea urmare planului ce espuserăm mai sus. Ar fi trimis oare Henric III armate seu corăbie ca să-l ajute seu să eserece o folositoare presiune asupra Porții, în cazul când acesta ar fi fost în ajun de a goni pe Petru? Nici vorbă că nu; Cercel pricepea acesta, și o pricepea cu atât mai bine cu cât, pe fie-care și, vestele ce-i veniau dela Sambul deveniau din ce în ce mai rele, mai amenințătoare. Ceea ce Petru prevăduse, se întempla; la finele lui 1585 fu dat jos de pe tron. Regele Franciei continuă a fi supărat pe dânsul. Principele român recăștigă iubirea și ajutorul lui Henric III, pe care îl vedem, în 4 ianuarie 1589, când tronul lui era tot atât de sguduit cât și sorta lui Petru Cercel, că cere dlui de Lancosme să stăruie la Pörtă pentru revenirea fostului domn Petru la tronul Valachiei.

Stăruințele însă nu mai erau aceleași. Caterina de Medici, bătrână și bolnavă, nu mai conducea firele diplomației frances. Henric III avea altele de făcut, er diplomații francesi din răsăritul Europei perd din vedere pe domnul muntenesc.

Caterina de Medici mōre în 5 ianuarie 1589, și fiul seu, regele Henric III, isbit în stomac de cuștașul fanaticului Jacques Clement, o urmază în același an, la 2 august, într'o mercuri, la 2 ore după miezul nopții, cum spune consciințiosul Pierre de l'Estoile.

Ideia Caterinei, a lui Henric III și a lui Petru Cer- cel, părăsită de Henric IV, Richelieu și Mazarin, va fi reluată, tocmai peste un secol, de cătră Ludovic XIV și diplomații sei.

Ionescu-Gion.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

XXIV.
 Ecât un tată ș-o mumă,
 Să te certe pentr'o glumă,
 Mai bine un bărbătel,
 Decă-i blânt și tinerel;
 Că-ți spune doue trii glume,
 De-a dragul trăiesci in lume.
 — Decât un barbat urit,
 Mai bine-un mândru iubit;
 Cât șeți cu el impreună,
 Grăesci tot cuvinte 'n glumă,
 Noptea ori cătu-i de mare,
 Ea tot mică ți-se pare.

XXV.
 Nevêsta care iubesc,
 Se prefacă că bolesce,
 Geme, zace și bocesc,
 Și bărbatu-ș amăgesce.
 El alergă și 'ntrêhă:
 — Nu scii sor'o vre-o babă?
 Ca s'alégă vre-o ierbă,
 S'o pună la foc să fierbă!
 — Ea-i respunde:
 Mergi la móră!
 Fă faină de sêcară!
 El se duce, ea se scólă,
 Se chitesce și se spélă,
 Apoi mésză că aședă,
 Cu mândru se ospêteză,
 Și din gură cuvintéză:
 „Deie Ddeu o plóie,
 Grăunțele să se móie.
 Să nu pôta măcină,
 Nici acas'-a se 'nturnă“.

XXVI.
 Cui îi voia să iubescă,
 Vină 'n pôrtă și-mi grăiescă,
 Nu trimită pe altu',
 Că altu' umple tot satu'.
 — Vie singur furișat,
 Să-i dau dulce sărutat,
 Să-i dau guriță tăcută,
 Sa facem dragoste mută.

I. Dologa.

Fumatorii și anti-fumatorii.

Esagerațiunea in totul și 'n tóte, ecă ce imput so- cietății in contra abuzului tutunului, ne spune d. Jean de Nivelles intr'un articol publicat ȕilele acestea in „Le Soleil“. Acêsta esagerațiune face mult rêu propagandei, de altmîntreli folositoare a societății. Dênsa se adre-

séză la niște cetitori naivi, ce dracu! pentru a crede că pôte să-i facă să credă ori-ce. Stringem din umeri, când ni se spune că d. Albert Dumont a murit din cauza abuzului tutunului.

Aceste gogorițe sînt făcute pentru copii, pe care pentru a-i impedeacă d'a căde in puțuri li se spune că un dobitoc gróznic îi pândesc in apropiere. Indată ce copiii prind minte, rid de acel dobitoc, intocmai după cum fumătorii cu sânge rece rid de gogorița care se ascunde in fundul țigaretii. Nu înțeleg ca o campanie să fie condusă in acest mod; apêsăm atâta pe pedră in cât asurđim pe tótă lumea și nu ajungem la nici un rezultat. Lumea muriă de apoplecsie in Francia cu mult nainte d'a fi fost vorba de tutun și pompierii din tóte timpurile au stins multe incendiuri nainte ca să fi fost vorba de fumători.

Un mare pas se va fi făcut pe calea moralisării când ne vom mulțami să întreprindem o campanie ef- ficace și să smulgem țigareta din gura copiilor. Aci e rêu și numai intr'o vêrstă puțin naintată tutunul pôte fi dăunător. Cum să credem c'un om tiner și sânetos a murit din cauza tutunului, când vedem in tóte ȕilele bêtrâni cari fuméză tótă ȕiua și care ar fi bolnavi decă s'ar lăsă de tutun.

Societatea contra abuzului tutunului își depășesc scopul. Nu astfel vom isbuti să convingem ómenii, și nime nu va crede, printre fumători, că abuzul tutunu- lui a ucis pe d. Albert Dumont. Vorbesc de aceste lucruri intr'un mod cu totul liniscit ca unul ce am fumat mult și fumez astăȕi mai puțin. Se pôte întemplă chiar ca cu timpul să nu mai fumez de loc; dar nu voiu fi vindecat prin esemplele publicate in buletinul lunar al societății.

Recunosc că tutunul e un lucru periculos și că ar fi de dorit să-l vedem mai puțin respândit. Dar nu cu ajutorul unor esemple ciudate vom isbuti să-i impede- căm propagarea. Spune-ți că tutunul represintă bani, cheltuiți însedar; spune-ți că impinge lumea la cărciu- mă și că banii de pe vin, de pe rachiu, adăugați pe lângă acei pentru tutun, constitue, la finele sêptemănei, o sumă in destul de insemnată care ar puté să fie in- trebuințată mult mai bine.

Dr. R.

C u g e t ă r i.

In amor trebuie ca primele impresiuni să vină din frumusețile morale; acele pe cari le produce frumuse- ȕea fizică, dispar pré iute. (*Madame de Deffand.*)

Impresiunea amorului in inima femeilor este intoc- mai ca o figură intipărită in zăpadă, pe care o distru- ge o rază de sóre. (*Shakespeare.*)

Un bun bărbat trebuie să trăiescă in bună înțele- gere cu femeia sa. In mica stare a familiei, ca și in marea stare a republicei, concordia este absolut nece- sară. Prin ea, ȕice Salustiu, cele mai mici lucruri de- vin mari; și fără ea, cele mai mari devin mici. (*La Ferrière.*)

A-și inchipui cineva că face fericirea celui iubit, este una din cele mai seducătoare ilusiuni ale amorului. (*Bernardin de Saint Pierre.*)

Istoria amorului e istoria nêmului omenesc. (*Ch. Nodier.*)

Diferința intre amor și durere, e așa de mică, in cât amêrdoue se esprimă intr'același fel, adeca prin lacrimi. (*Régulier Détourbert.*)

Tóte femeile iubesc mult spiritele cari locuesc in corpurile tinere, și inimele cari au ochi frumoși. (*J. Joubert.*)

SALON.

Dela București.

— Preumblare pe bulevard. —

Bulevardul are un rol mare în viața Bucureștilor, el este locul de întâlnire al celor patru continente din capitală. Dacă un amic nu se poate întâlni cu altul un an de zile, fiind că ocupațiunile lor îi distrag în alta parte, are să facă numai o preumblare pe bulevard și îi putem garanta, că după câteva minute se va întâlni cu amicul său.

Intru adevăr, cel mai frumos aspect din tot Bucureștii îl are bulevardul. Strada cea largă și óblă, înfrumusețată pe laturi cu platanii, cari véra aruncă umbra receritoare asupra trecătorilor, înfătoșează capitala română în ochii străinilor ca un oraș civilizat.

Maestrosul palat al universității deasupra cu acvila romană, cu colónele sale cele antice, încatenéză privirile nu numai a străinilor, dar și a ori cărui român. Și intru adevăr, dela Viena până la Constantinopole nu există un palat pentru scopurile de cultură, care să facă asupra privitorilor mai multă impresiune ca acesta clădire. Chiar și din punctul de vedere al activității naționale, palatul universității merită să atragă asupra sa, atențiunea tuturor.

Cată tinerime română instruită a eșit din facultățile de aci numai în puținii ani de când s'a ridicat aceasta clădire!

— Aci este biblioteca centrală, care culésă așa mai din nimica într'un timp foarte scurt, astăzi numeră aproape 20,000 volumuri.

Aci este muzeul de istorie naturală cu galeriile sale de zoologie și mineralogie, arangiat cu mult gust, care însă — durere! — a îndurat mare pierdere prin focul din primăvéra trecută.

Aci este muzeul archeologic cu patru secțiuni: secțiunea bisericească, secțiunea numismatică, secțiunea archeologică și secțiunea obiectelor diverse, și în fiecare secțiune se află obiecte foarte prețioase!

Aci este muzeul de pictură, care conține multe portrete foarte interesante din punctul de vedere istoric.

Tot în palatul universității aflăm instalată Academia Română, acest corp învățat, care de puținii ani a dat un impuls puternic științelor limbistice, naturele și istorice; a publicat o mulțime de scrieri istorice și archeologice foarte interesante; posedă cea mai prețioasă bibliotecă istorică și limbistică, o neprețuită colecțiune numismatică română, o colecțiune importantă de diplome moldovene și muntene, donată de dl Dimitrie Sturdza, atât de devotat pentru renascerea României prin știință și naționalism, singurele garanții ce le vom avea de aici înainte pentru existența noastră politică.

Am auzit adese ori pe membrii Academiei plângându-se, că colecțiunile ei au devenit atât de numeroase, încât astăzi nu mai este loc în modestele sale ce i s'au pus la dispozițiune din partea statului. Și intru adevăr ori unde în lumea civilizată academiile de științe, acest focalar al adevératei vieți naționale, ș-au palatele lor proprii. Chiar ungurii posed pentru Academia dênșilor un edificiu grandios pe cheiul Dunării, așezat mai așa dicând în fața palatului regal din Buda. Și cum s'a întemeiat edificiul acela? Intr'un mod foarte ușor. Prin singura voință s'a făcut.

Până la 1825 limba ungurésă se află într'o stare foarte decădută. Magnații vorbeau nemtesce, în adminis-

trațiune eră limba latină. Atunci se scolă contele Stefan Széchenyi și oferí tot vinitul de pe un an al moșiei sale, 60.000 fl., pentru înființarea unei Academii de științe. Astfel se întemeiá institutul, care ani îndelungați lucra în local închiriat,

Abia înainte cu vr'o 25 de ani făcú președintele Academiei, contele Deseöffy, un apel către națiunea maghiară, spre a contribui pentru clădirea unui edificiu pe séma Academiei. Apelul avú un rezultat strălucit. Palatul Academiei e deja de mult gata și lorméză o decore a Budapestei.

Academia maghiară de științe a urmărit, ba urmăresce încă și astăzi (Hunfalvy etc.) și scopuri politice. Românii însă nu au trebuință de romanisare forțată. Academia română deră nici nu are scopuri politice. Are însă un scop cu mult mai nalt: de a creá și a asigura națiunii române viitor strălucit prin — știință.

În fața palatului se presintă statua equestră a lui Mihaiu Vitezul. Pécac numai, că pe cât a fost acest om de mare în viața lui, pe atât generațiunea presentă l'a făcut un pitic în bronz. Suferit-a Mihaiu acesta scădere, din cauza artistului, din cauza comitetului de esecutare séu din neajunsul fondurilor: lásăm să și-o interpreteze fie-care! Intr'un loc mai strălucit, cum este bulevardul, Mihaiu se perde adese ori pe sub frunzele arborilor și devine visibil numai când îl privim din apropiere. Ori cum însă, statua represintă anticile virtuți ale românilor. Ce sânt astăzi monumentele bărbăților mari? Nimic alta decât represintarea geniurilor și a activității naționale, o istorie în semne pentru cei presentți și viitori, pentru străini și indigeni, un exemplu de virtuți, demn de a fi totdeauna înfătoșat murtorilor.

Și câți bărbați demni are România de a fi eternisați! Alții prin virtuțile lor de pe câmpul de resbel, alții prin lumina ce au reversat peste țera acesta, alții prin binele ce l'au adus țerii în grele epoce de suferințe! Ei însă zac în mormintele lor, sub mușchiul timpurilor și chiar nici istoria vieții și faptelor lor nu o cunoșcem de ajuns.

Se presintă ceva unic în viața noastră. Cetim literatură străină, admirăm caracterele străine, ne sfortăm a urmări faptele lor, în scurt: se pare că închidem pentru totdeauna cartea vieții noastre și ne distragem spiritul cu Henricii, Ludovicii și Bonaparții Franceiei, cu Molière, Raçine, Voltaire, Rousseau, Hugo, Dumas, Zola etc. Aceștia ni se par a fi statuele, cu cari ne înfrumusețăm camerile noastre.

Dar destul atâta!

Echo.

Vagabundii.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 549. —

În timpul mai nou în tóte artelile s'a observat o direcțiune realistă. Astfel se manifestéză acesta și în pictură. Unul din represintanții acestei direcțiuni este și Munkácsy, al cărui nume a devenit atât cunoscut în anii din urmă mai ales prin tablourile sale: „Cristos înainte lui Pilat“ și „Cristos pe cruce“.

Ilustrațiunea din acest numer înfătoșéză asemenea un tablou de al lui Munkácsy, o trupă de vagabunđi, în momentul când dênșii sânt escortați. Acest tablou este din cele dintâi lucrări ale autorului, prin cari dênșul s'a făcut renumit.

I. H.

Literatură și arte.

„Fântâna Bandusiei“, piesă în 3 acte și în versuri de dl V. Alecsandri, represintată cu mare succes,

apropo de doue-deci de ori, pe scena Teatrului Național din București, a apărut în o broșură frumoasă la Socec et Comp. în București. Prețul 4 lei.

Carte de rugăciuni. Lipsa unei cărți de rugăciuni pentru clasele mai culte se simte mai de mult. Președintele Părintele episcop Melchisedec vine să satisfacă această trebuință, publicând la București o „Carte de rugăciuni”, ediție de lăsat, cu 16 iconițe colorate. Prețul 10 lei. Se află de vânzare la librăria Socec et Comp.

Edițiunile Academiei Române. A esit de sub tipar și se află de vânzare la librăria Socec et Comp. următoarele publicațiuni ale Academiei Române: 1. „Cultura păgân și creștin” de dr. A. M. Marienescu. Tomul I. Serbările și datinele romane vechi. În 8°. 447 pagini. Prețul 5 lei. — 2. „Documente privitoare la istoria Românilor” culese de Eudoxiu de Hurmuzachi. Volumul IV. Partea II. 1600—1605, cu portretul lui Vasile Vodă Lupu, vol. 4. de 686 pagini. Cu indice pentru amândouă părțile acestui volum. Prețul 40 lei.

Artele la București. Pictorul E. Grant a deschis la București un curs de pictură pentru dame, și are deja numeroși elevi. Artele, scrie „L'Indep. Roumaine”, sunt de câva timp la modă. Dșora Costaforu lucrează pe porțelană și face deja mici capo-d'operă; dșora Răctivanu desemnează foarte bine, dșora Zefeari este o musicantă de merit și pictore, dșora Esmeralda Crețeanu sculptează și desinează, dșora Zoe Văcărescu face acuarele, și mai sunt multe domnișore care doresc a pășira anonmul.

Colecția legilor vechi și noi ale țării românești, vol. III, de Ion M. Bujorin, va apăre la începutul anului viitor. Acest volum conține: Legi vechi: Pravila lui Vasile Lupu (1646). Pravila dela Govora (1640). Pravila lui Mateia Basarab completă cu canoanele etc. (1652). Tapuurile turce seu legile proprietății din Dobrogea. Codicile vechi penale ale Munteniei și Moldovei. Legi nou: Tdte legile, regulamente, decret organice, convenții, statutele societăților, instrucții importante, formularii, tarife, tablouri etc. promulgate dela 1 ianuarie 1875 până la 1 ianuarie 1885. Prețul este 25 lei. Persoanele ce posedă volumul I și II, seu și cele ce nu le posedă, se pot abonă la direcția tipografiei Academiei, (București, strada Academiei, 26) trimițându-i costul până la 31 decembrie 1884, și vor beneficia de plata transportului cărții la domiciliul abonatului ori în ce parte a țării.

Comandantul de vardă. Sub titlul acesta a apărut la Sibiu o carte pentru ostași tradusă de dl S. Blasiu, locotenent în regimentul nr. 64. După prescripsele din regulamentele de serviciu pentru armata c. r. edat de A. Koppen major în al 99-le regiment. Prețul 30 cr.

Cărți nou. La Socec et Comp. în București au apărut de curând următoarele scrieri: „Dicționar român-frances și frances-român” de Antonescu, ediție nouă inavuțită, 2 vol., 14 lei. — „Conferințele Ateneului Român” în anul 1883/4, 9 fascioare, 1 leu. — „Floxera viei și mijlocele de a o nimici”, cu figuri în text, 1 leu. — „Manual de gramatica limbii române” de M. Strajan, partea etimologică, edițiunea a treia, 2 lei 50 bani. — Pütz-Meșota: „Geografia și istoria evului vechiu”, edițiune nouă, 4 lei 50 bani.

Teatru și musică.

Operă română. Abia în numărul trecut ne exprimăm speranța d'a se compune și o trupă română de operă, și că de asta-dată și suntem în plăcuta poziție d'a pute anunția, că în curând se va face ase-

mele încercare. „Telegraful” din București ne spune, că după terminarea stagiunii operei italiene de acolo. „Faust” se va reprezinta românește. Rolul Margaretei va fi jucat de dșora Charlotta Leria, care este angajată de direcțiune pentru acest scop. Meritul acestui eveniment musical în România se datorește măestrului Stefanescu, care desfășură o energie și o activitate demnă de multă laudă, spre a se pute pune basă unui început de operă română.

Opera italiană din București în anul acesta nu pre multămesce publicul. Acesta — scrie cronicarul „Românului” — s'a făcut foarte dificil. Nu-i place decât lucrurile cele bune. Sera elegantă la operă e sămbăta. A unci tdtă lumea vine. Sala e foarte frumoasă. Lojile strălucesc ca niște cutii cu giuvaere. Ddmmnele orborează toalete splendide și parterul e plin de fluturi de tot soiul.

Teatrul Dacia din București a reinceput duminică la 4/16 novembre, reprezentațiunile melodramei populare cu mare spectacol: „Regele munților” seu „Banda mânei roșie”, care este prelucrată după un subiect italian de dl T. Dunca. Modul cum s'a reprezentat și tdtte costumele și decorurile noue, a atras aplause și felicitări unanime trupei și autorului.

Comitetul teatral din Craiova voind a înființa o societate de artiști dramatici pentru teatrul Național din acest oraș, cu începere pe anul viitor 1885—1886, face cunoscut tuturor dlor artiști, cari vor voi a participa la această societate, a-și adresă cererile dlor, comitetului, prin d. primar al urbei Craiova, până la 25 nov. st. v. a. c.

Societatea filarmonică română „Buciumul” din București, presidată de dl T. L. Maiorescu și compusă din artiști și amatori, având de scop să imprăstie gustul musicii clasice, a dat duminică la 4/16 novembre primul seu concert popular în sala Ateneului. Concertul, precum aflăm din „Românul”, a izbutit de minune. Atât corurile, cât și orchestra au fost la înălțimea buccăților executate. Publicul, din nefericire, nu eră tocmai numeros.

Teatrul din Iași. Duminică la 4/16 nov. s'a reprezentat pentru prima oră după 13 ani pe scena din Iași piesa: „Plăeșul logofet mare”, dramă română istorică în 5 acte, de dl Teodor Codrescu. Acesta piesă, scrie corespundintele nostru, este o localizație rucită, și decă autorul dl T. Codrescu ar fi scos din ea o scenă de duel cu cuțitele și câteva galicisme, n'am avé nimic decă a-i adresă laude. Subiectul piesei e aducerea la logofetia dreptății a unui plăeș, ce ddaduse ospitalitate lui Iacob Despot-Vodă, și-și ddaduse „slobozenie gurei sale”, judecând aspru faptele celor mari. Esecuțiunea a fost slabă. Lumea eră atât de puțină, încât nici cheltuelile serale n'au esit.

C e e n o u ?

Scrii personale. Dșora Maria V. Cuțarida, în urma unor studii strălucite ce a făcut la facultățile de medicină din Montpellier și Paris, a trecut esamenul cerut pentru libera practică a medicinei în România, cu mare succes și cu lauda juriului examinator. — Dl Gr. Tocilescu a fost ales membru onorar al societății împărătesci de antichități ruse și istorie la universitatea din Moscova. — Dl Robert Kun, profesor în Deva, a cetit în ședința dela 5 nov. a Societății arheologice ungurești de acolo, continuarea studiului seu asupra revoluțiunii lui Horiu.

Hymen. Dl Vasile Rebreanu, subnotar cercuț al Chiuza, s'a logodit cu domnișora Ludovica Dingan, bnd cunoscută din trupa diletanților teatrali din Beclăuș.

care astfel își perde o membră mult aplaudată. — *Dl Ioan Puntean*, ales paroc in Vingard, la 4/16 nov. și a serbat cununia cu dșora Ludovica Pataky. — *Dl Nicolau Adamovici*, cleric absolut, la 8/20 novembre s'a cununat cu dșora Eva Iancu Jurca in Bucium-Poeni. — *Dl Ioan Iovescu*, locotenent la regimentul de infanterie nr. 5. s'a logodit cu dșora Bella Mayer in Sătmar. — *Dl dr. Nicolau Cioclan*, medic comunal in Pecica, comitatul Arad, la 20 nov. și a serbat cununia cu dșora Livia Bogdan, fiica dlui Vincențiu Bogdan, avocat in St. Nicolau-mare.

Noi doctori in drept Sâmbătă la 3/15 novembre de odată trei tineri români au fost promovați la gradul de doctori in drept de către universitatea din Budapesta și anume dnii Florian Duma din Oradea-mare, Ioan Mețian fiul episcopului din Arad și Octavian Russu fiul protopopului gr. c. din Sibiu.

Facultatea de teologie in București, care până acum n'a existat, s'a deschis duminică trecută. Cere-moniu s'a început printr'un serviciu divin oficiat de mitropolitul primat; apoi profesorii și elevii au trecut la facultate in localul Academiei, unde mitropolitul, dl Toculescu și alții au ținut discursuri.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia, dela damele și dela domni: Teresia Magdu, una caseta cu recnisite de cusut, 1 servet pentru pome, Francisca Truța 1 tacâm de argint, Ana Bonciu una corfă pentru lucruri de mână, 2 vase pentru viorele, 1 păhar cu capac, Georgina Misici una periniță pentru mesă de toaletă, 1 țitor de bonbone, una tavă pentru lampă, Câmpean 2 vase de flori, Constanța Marcu 1 album, 2 țitore de juvaere, Elena Hamzea una corfiță din peluche roșu, Liuba Popoviciu și Elena Nicadinovits 2 vase de flori, 1 vas de confect, 6 farfurii de confect, Antonescu 1 clopoțel, Dogariu 4 fl. v. a., Melania Pap 6 farfurii de confect, ved. Emilia Popoviciu 1 păhar cu tasa din sticlă, 1 rășimător de tacâm, Livia Vuia 1 călimar, una lampă de noapte, una mică tavă chinezescă, Malvina 2 inele pentru servete brodate, Aurelia Beleş 1 călimar, Aurel Suci 1 album pentru fotografii, 1 țitor de parfum, 1 album pentru poesii, dr. G. Vuia 3 esemplare din opul seu „Higiena populară”, dr. Nicolau Oncu poesiile lui Eminescu, dra Alisandra Moga 1 călindar de părete brodat de canevaz argințiu, dra Lucia Cosma 1 săculeț de noapte brodat și montat, dra Sofia Bria, 1 corfiță de hârtie montată cu mătășă albastră; dna Maria A. Cosma n. Dragoș, 1 covor brodat cu lână și tivit cu catifea neagră, dna Maria Bănuț n. Comșa 1 corfă cristalizată și doue vase de porcelan, dl Rudolf Fogarași 1 los dela „Crucea roșie” maghiara, 3 ștergare brodate naționale; prin dna Maria Moga colectantă, dna Carolina V. Pop 1 cuvertă de mesă țesătură țărănescă din lână, 1 ștergar brodat; dl Moise Moga cordoner, 3 părechi portrete litografate „Regele și regina României”, dna Elisaveta Opriș 2 ștergare țesătură proprie; dna Iuliana Văssi 1 ștergar țărănesc, 1 servet țesătură proprie; dra Elena Baltă o corfiță de bilete brodată, 1 însemnător de cetit; dra Aurelia Henzel 1 periniță pentru ace cu mărele; prin dna Maria Maier n. Dancăș colectantă: dna Maria Dancăș 1 păreche desagi și o traistă din lână, 1 merindetă, 1 chingă; dra Dora Dancăș, 1 ținetor de ștergare cu brodarie, dna V. Ignăț 10 fl. v. a., dra Elena Perșinariu colectantă: 1 taviță de lampă cu aplicațiune de creton, dra Zoe Zănescu 1 ștergar brodat, dra Elena Dimitriu 2 servete pentru pome, dra Melanie Perșinar 1 șorț italian brodat, dra Eugenia Perșinar 1 platcă de cămașe creșetată; prin dna Otilia Comșa colectantă: dela urmatorele domne: Ana Hâmbășan una păreche desagi din lână, Sara B. Săuceiu 1 brâu de lână, Ama-

lia Moldovan n. Ciani 1 țitor de unt și 1 țitor de cenusă, dra Letiția E. Moldovan 2 servete pentru pome brod. Ana Mih. Smigelschi colecantă: pânză pentru 2 fețe de perină, Ana Dtru Secărea 1 ștergar vârgat, Maria Dtru Roman 1 ștergar vârgat, Elena Fântână 1 ștergar, Ana Ioan Nedelcu 1 ștergar, Măcinica Mihaiu Budoiu una merindetă, Maria Ioan Oanca 1 ștergare, Ana Tomi Opincariu 1 cot de pânză, Maria Dtru Siroilă una merindetă, Susana Irimie Roman seu. una traistă de lână, Maria Ioan Bărză una traistă necusută, Maria George Rusu una traistă necusută, Maria Ioan Pologea una traistă.

Analele fundațiunii lui Gozsdu pe anul 1880 — 1883 au apărut in Budapesta, 1884, in 4 o mare, pe 39+1 pagine. Aceste anala ale insemnatei fundațiuni încep cu un prolog și doue-spre-dece adneese, intre cari și testamentul piului fundator in originalul magiar și apoi in traducere română. Bilanțul averei fundațiunii cu firea anului 1883 a fost următorul: 1. active 782,214 fl. 68 cr., 2. passive 228.818 fl. 85 cr., din cari rezultă un plus de active: 553,395 fl. 85 cr. v. a., la cari erau de adaus pretensiuni improcesuate in suma de 34.696 fl. 48 cr. Suma perceptelor in 1883 a fost: 100,432 fl. 46 cr., er cea a erogatelor 90,625 fl. 25 cr., din cari rezultă rest de cassă 9807 fl. 21 cr. Spesele administrative in anul 1883 au fost 4908 fl. 74 cr., er ca stipendie și ajutore de studie s'au dat 9588 fl. 34 cr. v. a. In anii școl. 1881/2—1883/4 s'a dat la 28+43+63 = 134 stipendisti una sumă de 4776-67+8080+9957-32 fl. = 22,823 fl. 98 cr., din care sumă cu calcul mediu, cade pe un stipendist 170-32 fl. — Sumele ajutoarelor și stipendiilor din ești trei ani școl. variază intre 33—500 fl. Preliminariul anului 1885 este următorul: 1. percepiende 60,722 fl. 06 cr., 2. erogande 23,970 fl. 74 cr., 3. rest de cassă 36,751 fl. 72 cr. Ca stipendie pe anul 1884/5 se vor împărți 11,650 fl. 44 cr. Prin urmare, suma, care este a se împărți mai mult ca stipendie și ajutore, creșce din an in an. așa d. e. in a. școl. 1884/5 se va împărți mai pe de trei ori mai mult decât s'a împărțit in a. școl. 1881/2. Mai amintim aici, că averea curată a fundațiunii in 1870 eră numai 93,427 fl., și că de atunci in decurs de 12 ani a crescut cu 439,963 fl. v. a. Prin urmare averea curată, seu plusul activelor in decurs de 12 ani a crescut aproape incincit, seu încă de 4, ori atâta. Cereulațiunea totală a percepțiunilor și erogatiunilor cassei fundațiunii dela început până la finea anului 1883 face: 2,379,387 fl. 44 cr., din care cereulațiunea anului 1883 singură face 200,865 fl. 92 cr. v. a.

Balon cu cârmă Cătin in diarele din Paris că căpitani Renard și Krebs au deplinit, sâmbăta trecută, după amieză, a treia a lor urcare la Meudon, in aerostatul lor cu cârmă. Aerostatul s'a rădicat foarte in cet la doue-spre-dece și un cuart; densusul s'a indreptat spre gara Meudon și insula Billancourt, d'asupra căreia s'a oprit un moment. Helicea, un moment nemișcată, s'a pus apoi din nou in mișcare; balonul și-a luat din nou avântul și s'a reintors la punctul de plecare urmând direcțiunea văii dela Meudon c'o regularitate perfectă. Călătoria, la ducere și la întorcere, a ținut patru-deci și cinci de minute. La ora una, aerostatul se coboră in parcul de unde plecase, in locul chiar de unde se urcase. Se pôte dice deci, că acesta nouă incercare a fost încoronată c'un succes deplin.

Principesa de Metternich și țeranul tirolian. In Austria se povestese anecdota următoare: Principesa Richard de Metternich intr'una din zile avea mai mulți deputați la mesă. Priatree ei se afla un țeran tirolian care bē cu sete Johannisberg, din care avea o sticlă naințea lui. După ce bēu acesta sticlă, principesa

dișe unuia din servitorii ei, în limba franceză, pentru ca tirolianul să nu înțeleagă: „Acest țeran suge ca un burete. Mai dă-i o sticlă!” Dar țeranul, vechiu elev din Grignon, înțelegea foarte bine limba franceză. După ce se sfârși prânda, dișe principesei în limba franceză: „Decă, din întâmplare, dnă veți trece într'o di pe la noi, ve voi invita să mâncați din supa noastră. Fiți sigură că voi simți o mare plăcere și nici nu-mi va ece prin minte să diș servitorului meu: „Acesta femeie mănâncă ca un căpeaun, mai dă-i o farfurie de supă!”

Teatru turcesc. Diarele din Constantinopole anunță, că Sultanul a dat ordin de a se înființa o școală de declamațiune, destinată a forma artiști pentru teatrul turcesc. Învățământul se va da în limba turcescă.

Sciri scurte. *Congresul bisericesc* gr. or. româneșe va întruni în Sibiu duminică la 11/23 novembre. — *Facultatea de medicină din Iași* nu se va desființa, după cum s'a propus în anul trecut, căci comisiunea însărcinată cu ancheta acestei facultăți s'a pronunțat pentru menținerea ei. — *La universitatea din Cernăuți* pentru semestrul deamnă s'au înscris 255 de ascultători; dintre aceștia 10 sânt din România, 3 ruși, 1 lipoven. — *În America de nord* s'a ales președinte al republicii Cleveland, după luptă mare, cu majoritate de 1078 voturi, contra lui Blaine.

Necrolog. *Iosif Popovici*, protopopul gr. or. al tractului Liserica-alba diecesa Caransebeș, a încetat din viață la Jam în 3/15 nov., în etate de 59 ani, lăsând în goliu pe fiicele sale Sofia măritată Moldovan, Alexandrina măritată Adam, și pe alți consăngeni.

M o d a.

Stofele de mătășă sânt căutate. Mai mult se poartă catifeaua cu flori pe satin, cari sânt menite a da o colóre mai viuă toaletei. Forma tunicei e simplă și de multe ori e legată de laturi cu agraff. Umêrul e nalt, mânecile sânt lungi seu semi-lungi. Paliul deamnă s'a ivit deja pe stradă, căci frigul a apucat-o iute. Pe modeluri se vede simplitate. Colorile cele mai dese sânt: castaniu, cenușiu etc. Gustul consistă în a alege colórea cea mai potrivită.

Agitatiunea în contra fracului. Tóte cercările întreprinse până acum a schimbă culórea fracului negru în albastru, roșu seu cafeniu, precum și propusa modificare a-l împodobi c'un guler de catifea, n'au isbutit; acum este vorba a-l destitui cu desêvêșire și a-i substitui un alt vestmênt. Nu se scie ce rezultat va avê agitatiunea; lupta însă în contra monstrului cu códa de rëndunea a ajuns inverșunată și eleganții Parisului și-au dat parola a nu se mai infățîșă de loc în societate decă nu vor isbuti a resturna p'acest tiran al modei. S'a făcut propunerea a înlocui fracul c'o altă haină negră în formă rotundă și scurtă. Să așteptăm rezultatul!

L o g o g r i f

de St. D. Petrescu.

În diș a, n, za, gă, ra, ra, ma, na, i, e, ... a, los, a, nei, ni, col, ... a, ... po, ni, ... to, ... d, ... li, lu, ni, rup.

Din aceste 10 silabe, se scie că sânt 13 cuvinte, ale căror inițiale cetite de sus în jos, să dea numele

unui domn român; ér finalele cetite de jos în sus, să dea numele celui care l'a asasinat.

Aceste cuvinte înseamnă:

1. Un nume de femeie. 2. Un verb la supin, care torturează și în acel timp delectează pe tóte ființele omenesci. 3. O republică în America. 4. Un metal. 5. O persoană biblică. 6. Un instrument musical. 7. Un giuvaer. 8. Un oraș în Italia. 9. Numele unui popor vechiu. 10. Un deș pe care-l adorau Persii. 11. Un domn al Transilvaniei. 12. O insulă în Asia. 13. Un lac în America.

Terminul de deslegare e 4 decembrie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

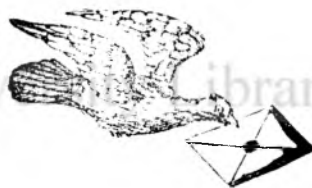
Deslegarea logogrifului din nr. 38:

„Moșul, tata și feciorul; căci tata și feciorul sânt doi feciori, ér doi tați erau moșul și tata. Așă dar, fiind ei de toți numai trei, luară trei bucăți, ér a patra remase jos”.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Elena Velici, Eufrosina Popescu, Aglae Dumitrescu, Nina Dudescu și dela dnii Iuliu Opșa, I. T. Vasilichi, Aureliu D. Târșiu, Vičhentie Dobroi.

Premiul fu obținut de dșóra Aglae Dumitrescu.

Poșta Redacțiunii.

Dnii S. M. M. Ve mulțămim. Încât pentru întrebare, ne vom adresă la autorul acelu articol și densusul va răspunde. *Adio contra Arăel.* Proșă rimată.

O sêra. O glumă locală, ce n'ar avê interes pentru public, chiar de ar fi bună.

Bucureșci. Cronica a sosit în momentul din urmă. Nefiind ocașională, va urmă în nr. viitor.

Craloveti. Cartea dlui Nic. Densușian se află de vânzare la autorul în Bucureșci, strada Smârdan nr. 23.

Brătiorul miraculos. Nu se pôte întrebuiță. Decă ne veți mai trimite ceva, scrieți mai legibil.

Se mai tin ôre? Lipsă absolută de idei poetice; limba neromânescă, plină de barbarisme.

Călinđarul sêptemănei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminea 24	după	Rusale.	Evang. 8 dela Luca c. 8, v. 7, a inv. 2		
Duminea	11 23	Marț.	Mina	7 17	4 16
Luni	12 24	Silviu		7 18	4 15
Marți	13 25	Păr.	Ion Chr.	7 20	4 14
Mercuri	14 26	Ap.	Filip d. cei 12	7 21	4 14
Joi	15 27	Mr.	Gurie	7 22	4 13
Vineri	16 28	Ap. și Ev.	Mateiu	7 24	4 12
Sâmbetă	17 29	Păr.	Grigorie	7 25	4 12

A apărut tocmai acum

Călinđarul lui Păcala pe 1885

cu multe glume și ilustrațiuni.

Prețul 40 cr.

A se adresă la administrația „Familiei”

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tiparul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare Strada principală.